

DİL ARAŞTIRMALARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
(TÜDAM)

BİRİM GERİBİLDİRİM RAPORU [BGBR]

DEĞERLENDİRME TAKIMI

Prof. Dr. Adnan MAZMANOĞLU (Takım Başkanı)

Dr. Öğr. Üyesi Sevinç ALKAN KORKMAZ (Akademik Değerlendirici)

Dr. Öğr. Üyesi Eda PARLAK (Akademik Değerlendirici)

Öğr. Gör. Alper KALYONCU (KGS Değerlendirici)

İlkay Gizem ÖZCAN (İdari Değerlendirici)

11/04/2023

BİRİM İÇ DEĞERLENDİRME RAPORUNUN İÇERİĞİ

Genel Bilgiler

Bu çalışmanın amacı Toros Üniversitesi Dil Araştırmaları Merkezine (TÜDAM) 11 Nisan 2023 tarihinde yapılan saha ziyareti sonucunda yapılan gözlemlere dayalı olarak geri bildirimde bulunmaktır. Toros Üniversitesi Dil Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÜDAM) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa bağlı olarak 14 Haziran 2020 tarihli ve 31155 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle Toros Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı bir birim olarak faaliyetlerine başlamıştır. Merkezin faaliyet alanları Resmî Gazetede yayımlanan yönetmelikte detaylı olarak verilmiştir. TÜDAM, Türkçe'nin farklı alanlardaki görünümünü araştırmak ve tanımlamak amacıyla araştırmalar ve uygulamalar yapmayı, alanlar arası etkileşimi arttırmayı, farklı amaçlara hizmet edebilecek dil veri setleri ve derlemleri kurmayı, dilbilim yöntemi ve araçlarını kullanarak Türkçenin gerçek dil verisine dayanan yapı, biçim, işlev ve anlam örüntüleri saptamayı, dil verisinin sunduğu görünümleri betimlemeyi, daha ileri dilbilim çözümlenmeleri için temel veri setlerini oluşturmayı, dilbilim ve derlem dilbilim alanını ve yöntemlerini öğretmek amacıyla eğitim programları düzenlemeyi, veri ve derlem çalışmalarını ulusal ve uluslararası düzeylerde diğer araştırmacılara ulaştırmak amacıyla süreli yayın yapmayı, araştırma merkezinin çalışmalarının sonuçlarını farklı kitap dizileri halinde yayınlamayı, dilbilim alanında yapılan çalışmaları bir araya getirmek amacıyla ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılar düzenlemeyi, derlem çalışmaları geliştirmek amacıyla ulusal ve uluslararası işbirlikleri yapmayı, bu amaçla ortak projeler geliştirmeyi ve araştırmacı değişimi programları geliştirmeyi amaç edinmiştir. Merkezin idari yapısını yönetmeliğine uygun olarak 1 müdür, 2 müdür yardımcısı, merkez yönetim kurulu ve danışma kurulunun oluşturulduğu görülmüştür.

A. Stratejik Plan Değerlendirilmesi

TÜDAM'ın 2021-2026 yıllarını kapsayacak olan stratejik plan hazırlama çalışmalarına, 12.01.2021 tarihinde başlanmıştır. 2021 yılı haziran ayı itibariyle de merkezin stratejik planı oluşturulmuş ve duyurulmuştur. Stratejik plan hazırlama sürecine ilişkin detaylı takvim 2021-2026 dönemi stratejik plan dosyasında yer almamakla birlikte, saha ziyareti sırasında sunulmuş ve bilgilendirme yapılmıştır. Bir sonraki dönem plan hazırlık sürecinde sunulan verilerin plana ekleneceği belirtilmiştir.

12 Ocak 2021 Stratejik plan hazırlığının başlaması

18 Şubat 2021 İç ve dış paydaşların belirlenmesi

14 Mayıs 2021 Kalite Koordinatörlüğü'nden görüş alınması

6 Haziran 2021 Stratejik Plan'ın (2021-2026) tamamlanması

15 Haziran 2021 Stratejik Plan'ın (2021-2026) duyurulması

KALİTE KOORDİNATÖRLÜĞÜ, BİRİM İÇ DEĞERLENDİRME RAPORU (BİDR)

Merkezin yönetmeliğinde yer almayan ancak faaliyetlerin etkin işleyişini sağlayacağı düşünülen ve bu sebeple görevlendirilen birimlerin görevleri stratejik plan kapsamında tanımlanmıştır. Bu birimler aşağıda listelenmiştir.

- Bilimsel Yayınları Değerlendirme Birimi
- Eğitim Birimi
- Ar-Ge Birimi
- Kalite Güvence Sistemi Birimi
- Teknik Destek Birimi

Stratejik Plan'da Merkezin misyonu “dünyanın en eski ve köklü yazı dillerinden biri olan Türkçenin farklı alanlardaki görünümünü araştırmak ve tanımlamak amacıyla araştırmalar ve uygulamalar yapmak; araştırmacı ve çözümleyici bakış açısıyla devinimsel ve sürekli gelişen teknolojik faaliyetlere uygun olarak Türkçenin gerçek dil verisine dayanan yapı, biçim, işlev ve anlam örüntüleri saptama ve dil verisinin sunduğu görünümüleri betimlemek; elde edilen bilgi ve bulgularla üreterek, paylaşarak ve uygulamalar yaparak Türkçenin tanıtımına katkı sunan bir merkez olmak” olarak belirtilmiştir.

Merkezin, yönetmelikte yayınlanmış amaçları, Stratejik planda (SP) belirtilen hedef ve göstergeler ile uyumlu olmakla birlikte “araştırmacı değişimi programları geliştirmek” amacının karşılığı Stratejik Planda yer almamaktadır. Saha ziyareti sonucunda bu durumun sebebinin Yükseköğretim Kuruluna Merkez kuruluş aşamasında merkezin adı "Toros Üniversitesi Derlem Araştırmaları Merkezi (TORDAM)" olarak önerilmiş ve ilgili kuruldan "Toros Üniversitesi Dil Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÜDAM) olarak onay gelmiştir. Bu bağlamda, merkezin önerilen ilk adı ile derlem (dilbilim) adını ve faaliyet alanlarını barındıran merkezler ile ikili iş birlikleri oluşturmak ve beraberinde araştırmacı değişim programları geliştirmek hedeflenmiştir. Dil Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi adıyla merkez amaçları ile doğrudan uyuşmakta olan bir birim ne yazık ki bulunmamaktadır ve bu nedenle ilgili amaç stratejik planda yer almamaktadır.

Stratejik planın yıllık değerlendirmesi Merkez tarafından yapılmaktadır, sonuçları saha ziyareti sürecinde detaylı sunulmuştur. Bu çerçevede, en güçlü olduğu alanın araştırma-geliştirme faaliyetleri olduğu, toplumsal katkı faaliyetlerinde de hedeflerin büyük bölümüne ulaşıldığı, eğitim – öğretim faaliyetleri alanında ise iyileştirme yapılması gerekliliği görülmektedir.

KALİTE KOORDİNATÖRLÜĞÜ, BİRİM İÇ DEĞERLENDİRME RAPORU (BİDR)

Saha ziyareti sırasında merkezde görevli öğretim üyeleri tarafından derlem alanında 2011 yılından bu yana ortaya konulan çalışmalar ile ilgili bilgi edinilmiş, merkezin ve çalışma alanın görünürlüğünü arttırmak amacıyla Türkçe Ulusal Derlemi Veri Tabanının erişim linkine (<https://v3.tnc.org.tr>) ve yürütülmüş ya da yürütülen proje bilgilerine merkezin resmî web sayfasında yer verilmesi tavsiye edilmiştir ve sonrasında ilgili bağlantının merkez sayfasına eklendiği görülmüştür. Ek olarak Eğitim-Öğretim başlığı altında yer alan temel eğitim düzeyindeki etkinliklerin bir kısmının bilgilendirme semineri olarak uygulanması önerilmiştir.

Mevcut yönetmelik – stratejik plan ilişkisine dair detaylı değerlendirme aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

TÜDAM Stratejik Plan Amaç ve Hedefler	TÜDAM yönetmeliğinin 5'inci maddesinde belirtilen amaçlar
AMAÇ 1- Kalite Güvence Sistemini Oluşturmak	
HEDEF 1.1- Dil Araştırmalarına yönelik Eğitim-Öğretim, Ar-Ge ve Yönetime İlişkin Kalite Güvence Sistemi Oluşturulması	Merkezin yönetmeliğinde yer almayan ancak faaliyetlerin etkin işleyişini sağlayacağı düşünülen ve bu sebeple görevlendirilen birim
AMAÇ 2- Eğitim-Öğretim Faaliyetleri Düzenlemek	
HEDEF 2.1 Dilbilim ve derlem bilim alanını ve yöntemlerinin öğretmek amacıyla temel düzey eğitimler düzenlemek	Dilbilim ve derlem dilbilim alanını ve yöntemlerini öğretmek amacıyla eğitim programları düzenlemek
HEDEF 2.2 Derlem dilbilim yöntemini tanıtan ve bu yöntemle yapılacak çalışmalar için danışmanlık niteliğinde ileri düzey eğitimler düzenlemek	
HEDEF 2.3 Toros Üniversitesi öğrencilerine çevrimiçi ya da yüz yüze derlem dilbilim yöntemini tanıtan, elektronik dil verisi kaynakları ve kullanımına ilişkin bir eğitim semineri verilmesi	

KALİTE KOORDİNATÖRLÜĞÜ, BİRİM İÇ DEĞERLENDİRME RAPORU (BİDR)

AMAÇ 3- Araştırma Geliştirme Faaliyetleri	
HEDEF 3.1 Türkçenin farklı alanlardaki görünümlerini araştırmak ve tanımlamak amacıyla araştırmalar ve uygulamalar yapmak	Türkçenin farklı alanlardaki görünümlerini araştırmak ve tanımlamak amacıyla araştırmalar ve uygulamalar yapmak
HEDEF 3.2 Farklı amaçlara hizmet edebilecek dil veri setleri ve derlemleri kurmak	Farklı amaçlara hizmet edebilecek dil veri setleri ve derlemleri kurmak
HEDEF 3.3 Dilbilim yöntemi ve araçlarını kullanarak Türkçenin gerçek dil verisine dayanan yapı, biçim, işlev ve anlam örüntüleri saptamak	Dilbilim yöntemi ve araçlarını kullanarak Türkçenin gerçek dil verisine dayanan yapı, biçim, işlev ve anlam örüntüleri saptamak
HEDEF 3.4 Dil verisinin sunduğu görünümleri betimlemek	Dil verisinin sunduğu görünümleri betimlemek
HEDEF 3.5 Daha ileri dilbilim çözümlenmeleri için temel veri setlerini oluşturmak	Daha ileri dilbilim çözümlenmeleri için temel veri setlerini oluşturmak
AMAÇ 4- Toplumsal Katkı	
HEDEF 4.1 Alanlar arası etkileşimi artırmak	Alanlar arası etkileşimi artırmak
HEDEF 4.2 Veri ve derlem çalışmalarını ulusal ve uluslararası düzeylerde diğer araştırmacılara ulaştırmak amacıyla süreli yayın yapmak	Veri ve derlem çalışmalarını ulusal ve uluslararası düzeylerde diğer araştırmacılara ulaştırmak amacıyla süreli yayın yapmak
HEDEF 4.3 Araştırma merkezinin çalışmalarının sonuçlarını farklı kitap dizileri halinde yayınlamak, dilbilim alanında yapılan çalışmaları bir araya getirmek amacıyla ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılar düzenlemek	Araştırma merkezinin çalışmalarının sonuçlarını farklı kitap dizileri halinde yayınlamak, dilbilim alanında yapılan çalışmaları bir araya getirmek amacıyla ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılar düzenlemek

KALİTE KOORDİNATÖRLÜĞÜ, BİRİM İÇ DEĞERLENDİRME RAPORU (BİDR)

HEDEF 4.4 Derlem dilbilim alanındaki çalışmaları geliştirmek amacıyla ulusal ve uluslararası iş birlikleri yapmak ve bu amaçla ortak projeler geliştirmek	Derlem çalışmaları geliştirmek amacıyla ulusal ve uluslararası iş birlikleri yapmak ve bu amaçla ortak projeler geliştirmek,
İlgili Hedef bulunmamaktadır.	Araştırmacı değişimi programları geliştirmek

Rubrik Puan	Açıklamalar	Olgunluk Puanı
1	Merkezin stratejik plan kapsamında tanımlanmış misyon, vizyon, stratejik amaçlar bulunmamaktadır.	
2	Merkezin stratejik plan kapsamında tanımlanmış ve kuruma özgü misyon, vizyon, stratejik amaç ve hedefleri bulunmaktadır.	
3	Merkezin genelinde stratejik amaçlar ve hedeflerle, merkezin amacı ve faaliyet alanları ile uyumlu uygulamalar bulunmaktadır.	3
4	Stratejik amaç ve hedefler, doğrultusunda gerçekleştirilen uygulamalar izlenmekte ve paydaşlarla birlikte değerlendirilerek önlemler alınmaktadır.	
5	İçselleştirilmiş, sistematik, sürdürülebilir ve örnek gösterilebilir uygulamalar bulunmaktadır.	

B. BGBR kapsamında yapılan iyileştirmeler

BGBR İyileştirmeye açık yön	Birim tarafından yapılan çalışma	Eksikliğin giderilip giderilmediği
Merkezin Eğitim-Öğretim birimine ait 3 temel hedefi içerisinde yer alan eylemlerin gerçekleştirilememesi.	Eğitimlerin SP'da planlandığı görülmüştür.	BİDR'de belirlenen hedeflerle ilgili planlama yapıldığı ancak eğitimlerin gerçekleştirmediği belirlenmiştir.

KALİTE KOORDİNATÖRLÜĞÜ, BİRİM İÇ DEĞERLENDİRME RAPORU (BİDR)

Merkezin Araştırma-Geliştirme birimine ait SP'da Hedef 3.5'te belirtilen eylemin gerçekleştirilememesi ve kanıt sunulamaması	Daha ileri dilbilim çözümleri için temel veri setleri oluşturma hedefi ile ilgili planlamalar bulunmaktadır.	BİDR'de belirlenen hedefle ilgili, merkezin planlama safhasında bulunduğu belirlenmiştir.
Merkezin Toplumsal Katkı birimine ait SP'da Hedef 4.1'de belirtilen eylemin gerçekleştirilememesi ve kanıt sunulamaması	Eylemin SP'da planlandığı görülmüştür.	BİDR'de uygulamaya dair herhangi bir veriye rastlanmamıştır.

C. Kalite Güvence Sistemi

Toros Üniversitesi Dil Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezine (TÜDAM) yapılan saha ziyareti sonucunda merkezin misyon ve vizyonunun merkezin stratejik plan ve faaliyet alanları ile uyumlu olduğu düşünülmektedir. İdari yapılanmada Danışma Kurulundan bahsedilmiş fakat bu kurulun nasıl ve ne sıklıkla çalıştığına dair bir kanıt rastlanmamıştır.

Kalite Güvence Sisteminde yürütülen faaliyetleri izlemek, değerlendirmek ve iyileştirmeler yapmak üzere kalite güvence mekanizmasının Birim İç Değerlendirme Raporu olduğu belirtilmiştir, fakat BİDR ve Stratejik Planın nasıl izlenip değerlendirildiğine dair kanıt bulunmamaktadır. Söz konusu dokümanların paydaşlar ile yapılan anketler, bu anketler ile alakalı raporlar veya değerlendirme raporlarıyla izlenip değerlendirilmesi tavsiye edilmektedir.

Rubrik Puan	Açıklamalar	Olgunluk Puanı
1	Merkezin kalite güvencesi süreçlerini yürütmek üzere oluşturulmuş bir kalite komisyonu veya birim bulunmamaktadır	
2	Merkezin Kalite komisyonunun veya birimin yetki, görev ve sorumlulukları ile organizasyon yapısı tanımlanmıştır.	
3	Kalite komisyonu veya birimin merkezin kalite güvencesi çalışmalarını etkin, kapsayıcı, katılımcı, şeffaf ve karar alma mekanizmalarında etkili biçimde yürütmektedir	

KALİTE KOORDİNATÖRLÜĞÜ, BİRİM İÇ DEĞERLENDİRME RAPORU (BİDR)

4	Kalite komisyonu veya birimin çalışma biçimi ve işleyişi izlenmekte ve bağlı iyileştirmeler gerçekleştirilmektedir	4
5	İçselleştirilmiş, sistematik, sürdürülebilir ve örnek gösterilebilir uygulamalar bulunmaktadır.	

D. Merkez Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

Toros Üniversitesi Dil Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezine (TÜDAM) yapılan saha ziyareti sonucunda Merkez Yönetmeliğinde belirtilen amaç doğrultusunda merkezin faaliyet alanlarında belirtilen çalışmaları yaptığı ve ayrıca geleceğe yönelik planlamalar ve iyileştirmeler içinde çalışmalar da yaptığı gözlemlenmiştir. Merkezin 4 temel amacı ve bunun altında 13 hedefi bulunmaktadır.

1) "Eğitim-Öğretim Faaliyetleri" ana amacının altında 3 hedef belirlenmiştir. Bu 3 hedefe ilişkin 2022 takvim yılı içerisinde herhangi bir faaliyet yapılmadığı gözlemlenmiştir. Bu alan TÜDAM'ın üzerinde çalışma yapması gereken bir alan olup durum Merkez personeline iletilmiştir.

2) "Araştırma Geliştirme Faaliyetleri" ana amacının altında 5 hedef belirlenmiş olup bu hedeflere ilişkin 2022 takvim yılı içerisinde 9 faaliyet gerçekleştirmiştir. Bu alan TÜDAM'ın başarılı olduğu bir alan olarak göze çarpmaktadır.

3) "Toplumsal Katkı Faaliyetleri" ana amacının altında ise 4 hedef belirlenmiştir. 4 hedefe ilişkin olarak da 4 faaliyet gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Merkez tarafından yayınlanan faaliyetler kapsamında yıl içerisinde yapılan çalışmalar veya uygulamalar hakkında değerlendirmeler yapılmış olup yapılan çalışmaların ve uygulamaların merkezin faaliyet alanı ile uyumlu olduğu görülmüştür.

Rubrik Puan	Açıklamalar	Olgunluk Puanı
1	Faaliyet ile ilgili tanımlı süreç veya mekanizme bulunmamaktadır	
2	Faaliyet ile ilgili planlama (tanımlı süreçler) bulunmakta, ancak herhangi bir uygulama bulunmamakta veya kısmi uygulamalar bulunmaktadır.	
3	Faaliyet ile ilgili uygulamalar bulunmaktadır ve bazı sonuçlar elde edilmektedir. Ancak, sonuçlar izlenmemekte veya kısmen izlenmektedir.	
4	Faaliyet ile ilgili uygulamalar izlenmekte, ilgili paydaşların katılımlarıyla iyileştirmeler yapılmaktadır.	4

KALİTE KOORDİNATÖRLÜĞÜ, BİRİM İÇ DEĞERLENDİRME RAPORU (BİDR)

5	İçselleştirilmiş, sistematik, sürdürülebilir ve örnek gösterilebilir uygulamalar bulunmaktadır.	
---	---	--

E. Sonuç ve Değerlendirme

Güçlü Yönler

- Yapılan değerlendirmeler sonucunda TÜDAM'ın uluslararası alanda değer ve ilgi gören Türkçe Ulusal Derlemine hazırlayıp yönetiyor olması örnek gösterilebilir bir uygulama olarak öne çıkmaktadır.
- TÜDAM'ın, Araştırma ve Geliştirme açısından hedeflerini tutturan, hatta hedeflerin yer yer üzerine çıkan bir merkez olması güçlü bir yön olarak değerlendirilmektedir.

İyileştirmeye Açık Yönler

- Merkezde gerçekleştirilen faaliyetlerin izlenmesi ve kontrol etme ile önlem alma mekanizmalarının işletilmesi tavsiye edilmektedir.